

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Letna cena: 4 K, polletna 2 K in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge Evropejske države 8 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoliškega škofnega urada“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stane 10 vin. — Uredništvo: Kurija, cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Kurija, cesta št. 5, sprejema naročila, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 2 vin. Partije in zabave stane 20 vin, izjava in poziv 30 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnice proste.

Nizozemska se pripravlja za vojsko.

Nizozemske priprave.

V soboto, dne 1. aprila, je brzjav razglasil vest, ki je razburila ves svet. Nizozemska se je začela pripravljati na vojsko. Nizozemska vlada je namreč ukrenila, da se umaknejo vsi dopusti častnikov in vojakov nizozemske armade in mornarice.

Zakaj in proti komu, se je vse vprašalo. Sedaj je preteklo že več dni in vedno še ne vemo pravega odgovora. Nizozemska vlada odgovarja samo, da hoče še z večjo pripravljenostjo kot dosedaj varovati svoje koristi v sedanji svetovni vojski. Ta odgovor je pa premoder, da bi ga kdo razumel. Za to smo zopet primorani, da ugibamo in tehtamo, kaj se nam zdi najbolj verjetno.

Javno mnenje na Nizozemskem ni Nemcem prijazno, ampak Angliji. Torej bi bilo najprej verjetno, da priprave veljajo proti Nemčiji. Toda zakaj? Gotovo je, da Nemčija ne misli rabiti nizozemske zemlje in obali za svoja vojna podjetja, kakor je rabila belgijsko. Spora med Nemčijo in Nizozemsko ni, razveš zaradi potopitve nizozemskih ladij „Tubantia“ in „Palembang“. Toda zaradi teh dogodkov se obe državi mirno med seboj pogovarjata in pogajata in vsi nizozemski listi, vladni in nevladni, zatrjujejo, da nepričakovane priprave nizozemske vlade niso v prav nobeni zvezi z onimi dogodki na morju. Da bi se samo iz golega nasprotstva hotela Nizozemska podati v vojsko proti Nemčiji, je malo verjetno, kajti Nizozemska lahko v vojski nastopi le s kakimi 250.000 mož. Obnem se ji mora biti usoda Belgije kot strašilo vedno pred očmi.

Bolj se nagiba splošno mnenje k trditvi, da so nizozemske priprave posledica četverospornih posvetovanj v Parizu. Toda kaj so sklenili četverospornost, da se je Nizozemska tako razburila? Vest, da so med drugim sklenili izkreati posebno armado na Nizozemskem ter tako udariti Nemcem za hrbet, se nam ne zdi zelo verjetna — dosedanje izkuš-

nje pri Dardanelah in Solunu ne govore v prilog takim korakom. Verjetnejše je drugo poročilo, ki pravi, da zahteva Anglija od Nizozemske, da popolnoma zapre svoje meje napram Nemčiji, sicer da bo sama najstrožje obkoljena ter ovirana v svojem izvozu in uvozu. To bi bilo v skladu z neoporečnimi načrti četverozveze, ki hoče naše osrednje države še bolj trdno obkoliti ter jim, če mogoče, vzeti vsako možnost uvoza in jih tako pritirati v pomanjkanje in v stradanje.

Verjetno je, da se hoče Nizozemska postaviti v bran proti angleški zahtevi in nameravani otkolitvi. Vprašanje je le, ali je pripravljena iti do skrajnosti in nastopiti proti četverospornosti, če treba, tudi z orožjem v roki. Nizozemska ima namreč v izhodni Indiji bogate naselbine, ki bi bile v tem trenutku za njo izgubljene, ko bi se nizozemska armada postavila v vrsto četverospornih sovražnikov, in končno je Nizozemska tako navezana na prekomorski uvoz in izvoz, da bi postal v slučaju vojne njen položaj pač zelo neugoden. Ako se torej odloči Nizozemska res za oster nastop proti četverospornosti, potem morajo biti za njo merodajni razlogi, ki bodo premagali vse druge stvarne pomisleke. In ti razlogi bi bili: vojaška onemoglost četverospornosti in iz tega izvirajoči skorajšnji končni mir.

Trta silvanec in ormoško-ljutomerski vinorodni okoliš.

Ko so se začeli pred kakimi 25 leti kazati tudi v ormoško-ljutomerskem vinorodnem okraju prvi pogubonošni sledovi trtne uši, so se skrbni vinogradniki takoj poprijeli sredstev, s katerimi je moči vkljub trtni uši ohraniti vinograde, začeli so se žuriti, da nadomestijo že uničene vinograde in ohranijo propadajoče. Prvo, namreč nadomestitev starih z novimi, se jim je posrečilo; drugo (ohranitev starih), pa ne,

in danes nimamo v ormoško-ljutomerskem okraju — kolikor je pisu teh vrstic znano — niti enega starega vinograda več, vse je na tak način obnovljeno, da so na ameriško trtno podlago cepljene naše domače plemenite trte.

Kjer so bili vinogradniki o dobroti in primernosti starih vrst za dotični okraj prepričani, tam so tudi ostali pri starih trtnih vrstah ter niso izbirali novih vrst, dobro vedoč, da bi nove vrste škodovala značaj vina dotičnega vinorodnega okraja. Tako na pr. so ohranili vinogradniki ormoško-ljutomerskega okraja tudi pri obnavljanju vinogradov šipon ali pošip, vrsto, ki je vzrok, da je ljutomersčan povsod na tako imenitnem glasu. Šipon je torej v imenovanem okraju ostal glavna vrsta nasadov. Poleg te vrste so priporočili vinogradni strokovnjaki štajerski, zbrani dne 28. januarja 1904, leta pri c. kr. namestniku v Gradcu, za ormoško-ljutomerski okraj še zeleni silvanec in laški rizelec. Teh treh vrst so se vinogradniki pri obnavljanju vinogradov tudi držali, to je, tisti, ki so po letu 1904 rigolali gorico in na novo sadili. Vinogradniki, ki so bili primorani že pred letom 1904 obnoviti svoje upostošene vinograde, so zasajali, kar jim je ravno prišlo v roke, zato kažejo nekateri starejši vinogradi čudno mešanico trtnih vrst, ki značajo vina niso na korist.

Kar se tiče imenovanih treh vrst, namreč: šipona, silvanca in laškega rizeleca, je izkušnja v ormoško-ljutomerskih gorica pokazala, da kakovost ljutomersčana po novih nasaditvah ni trpela, kakor so nekateri mislili, zakaj v vinski trgovino se spravlja iz imenovanega okoliša pridelek splošno enakega značaja. To je torej pokazala večletna izkušnja, a izkušnja je tudi pokazala, da je trtna vrsta zeleni silvanec v ormoško-ljutomerskih gorica skoraj povsod nadovala, kar pride odtod, ker so strokovnjaki pozabili z večjim poudarkom opozarjati na dejstvo, da ta vrsta ne prenaša dolgega rodnega lesa, torej ne šparonov, loenov ali kakor jih v ormoško-ljutomerskih gorica imenujemo „konjev.“ Ta moment bi se moral pri silvancu vse bolj naglašati.

Pred mano leži brošurica „Vrste ameriških in domačih trt, ki so priporočljive za vinograde na Štajerskem. Po sočelovanju in nalogu konference strokovnjakov države, dežele in c. kr. Kmetijske družbe štajerske spisal Fr. Zweifler, ravnatelj dež. sadj. in

LISTEK.

Vojne pridige v postu 1. 1916.

Z dovoljenjem kn. šk. Lavantinskega ordinariata s dne 4. aprila 1916.

V.

Peta postna nedelja.

Evangelij sv. Janeza 8, 46—59.

Tisti čas je rekel Jezus judovskim množicam: Kdo izmed vas me bo obdržal greha? Ako vam resnično govorim, zakaj mi ne verujete? Kdor je iz Boga, poslušal besede božje. Vseled tega vi ne poslušate, ker niste iz Boga. Judje so tedaj odgovorili in mu rekli: Ali ne govorimo mi prav, da si Samaritan in imaš hudega duha? Jezus je odgovoril: Jaz nimam hudega duha, temveč častim svojega Očeta, in vi ste mi vzeli čast. Jaz pa ne iščem svoje časti; je nekdo, ki jo išče in sodi. Resnično, resnično vam povem: Ako kdo izpolnjuje moje besede, ne bo videl smrti vekomaj. Judje — tedaj rekli: Sedaj smo spoznali, da imaš hudega duha. Abraham je umrl in preroki, in ti praviš: Ako kdo izpolnjuje moje besede, ne bo okusil smrti vekomaj. Si li ti večji, ko naš oče Abraham, ki je umrl in preroki so umrli? Koga delaš sam iz sebe? Jezus je odgovoril: Če jaz častim sam sebe, moja čast ni nič; moj Oče je, ki me časti, o katerem vi pravite, da je vaš Bog. In ga ne poznate; jaz pa ga poznam. In ako rečem, da ga ne poznam, bom lažnik, kakor vi; toda poznam ga in izpolnjujem njegovo besedo. Abraham, vaš oče, se je silno veselil, da bi videl moj dan; videl ga je in je bil vesel. Judje so mu tedaj rekli: Se padeset let nimaš in si videl Abrahama? Jezus jim je rekel: Resnično, resnično vam povem, preden je bil Abraham, sem jaz. Tedaj so pobirali kamenje, da bi lučali vanj; Jezus pa se je skril in je šel iz templja.

Krščanski vojaki! Presvetli vladar vas je poklical, da branite ogroženo domovino. Morati ste pod orožje. Velike križe in težave, telesne in dušne, vam je naložila božja previdnost v grozoviti vojski. Prenašati morate neugodnosti vremena; zdaj vas nadleguje vročina, zopet vas muči mraz in deževje; cele dneve trpite večkrat v strelskih jarkih in taboriških na polju, premočeni skozinsko, ne da bi imeli triložnosti, se preobleči in posušiti. Poleg tega vas trpinči tudi še žeja in glad. In koliko trpljenje vam povzročajo mnogokrat slabe poti in ceste! Potem pa še zadene izmučenega vojaka sovražna krogla in mu prizadene krvaveče in skeleče rane, ki mu tedne in mesece povzročajo grozne bolečine in končno neredkokrat orjaškega mladeniča in krepkega moža spravijo v hladni grob. K tem telesnim bolečinam pa se pridružijo še dušne bridkosti. Vojaka vznemirja misel na ljube stariše, na drage brate in sestrice; muči ga skrb za pridno ženo, za nežne, nedolžne otročiče, za gospodarstvo, in sto in sto drugih skrbi. Da, kratko rečem: Popolnoma nemogoče je, popisati vse križe in težave, vse bolečine in bridkosti, ki tarejo in tlačijo vojaka!

Krščanski vojaki! Ako bi ti trpljenje, ki ti ga je v vojski naložila božja previdnost, opazoval in premišljeval le s človeškega, zgolj naravnega stališča, bi ga pač nikakor ne mogel prenašati, temveč moral bi obupati. Pa glej, kakor v vsem tvojem življenju, tako ti je tudi v strašnih vojnih težavah in bridkosti sv. vera tvoja edina tolažilnica!

Po nauku sv. vere Bog pošilja ljudem raznovrstne križe in težave. Trpljenje je posledica prvega greha. Odkar je Bog vsled

greha izgnal človeka iz raja, je zemlja postala prava solzna dolina, kakor pravi sv. pismo: „Človek . . . je z mnogimi nadlogami obdan“ (Job. 14, 1). Od Boga je dobro, pa tudi hudo, kakor uči modri Sirah: „Dobro in hudo, življenje in smrt, uboštvo in bogastvo je od Boga“ (Sir. 11, 14). Tudi vam, krščanski vojaki, je Bog naložil težko breme, ki ga morate nositi v vojnem času. Pa vprašali bote: „Zakaj pa nam je ljubi Bog naložil to butaro križev in nadlog?“ Na to vprašanje vam zopet odgovarja sv. vera.

Bog naloži križe in težave grešnikom, da bi jih z njimi kaznoval, pa tudi poboljšal. Vsak greh zasluži kazen. Zato pravi sv. pismo: „Veliko šib pride nad grešnika“ (Ps. 31, 10). In Bog udari grešnika na tem svetu posebno z namenom, da bi ga spreobrnil s pota pogubljenja na pravo pot zveličanja. Srečnega smemo imenovati tistega grešnika, ki ga Bog tepe tukaj na zemlji! Sv. Avgustin je milo prosil Boga: „Tukaj na svetu žgi, tukaj reži, samo tamkaj v večnosti prizanesi!“

Krščanski vojaki! Na stotine izmed vas jih je bilo, ki pred vojsko žal niso hoteli poznati svojega Boga, ki so Boga zaničevali, ki se niso brigali za njegove zaповedi, ki so kupičili greh na greh in leta in leta niso prejemali svetih zakramentov. A trpljenje in nevarnosti vojske so jim odprle oči. Začeli so zopet sklepati roke v molitvi, obžalovali so svoje grehe, zapustili svoje strasti in našli so zopet svojega Boga. Premisli in prevdari, ali nisi morebiti tudi ti v svojem življenju z grehom žalil Boga in tako zaslužil križe in težave, ki jih sedaj nosiš! Prenašaj jih zato v duhu pokore in kreni na pravo krščansko

vinarske šole v Mariboru. Poslovenil Iv. Belle." V tem delcu, ki je sicer zelo poljudno in priprosto pisano, najdemo na 27. strani o silvanca med drugim sledeče: „Najbolj rodi (silvanec), če se reže po renskem načinu na ločne in čepe." Ta nauk se mi ne zdi povsem primeren, zakaj zapeljal je nekateri ali recimo: večino vinogradnikov v ormoško-ljutomerskih gorica, da smo silvanca preveč oblagali, tako, da je izgubil že po 6. in 7. letih svoj les in rodovitnost. Mesca avgusta leta 1914 si je ogledal pisec teh vrstic okrog 30 vinogradov v ormoško-ljutomerskih gorica, a je našel le v štirih vinogradih bujno rastoči silvanec, povsod drugod je kazala ta vrsta jasno znamenja nazadovanja. Ponekod so morali vinogradniki upravitelj oslabelosti silvanca svoje vinograde že po 10 do 12 letih obstanka na novo rigolati in zasajati.

Ker silvanec — kakor znano — razmeroma še precej zgodaj zori in ima njegovo vino prav malo kisline, a tem več sladkobe, zato je silvančevino vino kaj primereno za mešanje z bolj kislim šiponom. Škoda bi torej bilo, silvanca v ormoško-ljutomerskih gorica opustiti, kakor so to nekateri vinogradniki vsled slabih izkušenj s to vrsto že storili. Obdržimo še torej in nadalje silvanca v ormoško-ljutomerskih gorica, a zapomnimo si, — to naglašam izrecno — kar piše R. Goethe na strani 35 svoje knjige „Weinbau und Kellerwirtschaft (Vinarstvo in kletarstvo): Silvanec zelo rad rodi ter da mlo in prijetno vino, na šparono pa se naj ta trtna vrsta ne reže, ker te rezi ne prenese." Ta nauk izkušenega strokovnjaka je važen in naj se ne prezre.

Anton Kosi, Središče.

Kdor hoče postati premožen . . .

Vsak pameten gospodar je dolžan skušnje drugih posnemati. Le tako bo naše gospodarstvo napredovalo. Po izjavi deželnega kulturnega sveta češkega v Pragi je eden prvih prešičerejev na Češkem Jožef Batik, najemnik dvora v Nitrebi, pošta Oužice. Ta mož ima v Avstriji najlepše pitališče za 1800 prešičev in plemenski svinjak, ki ima res izredno lepe živali. Sam opisuje, kako je prišel do teh izrednih uspehov. Naše gospodinjje bo prešičereja odličnega moža gotovo zanimala. On piše:

„Pri meni se vsak prešič na dan zredi za 300—400 gramov, nekateri 500—700 gramov na dan. Porabim le 100 gramov beljakovin za prešiča na dan, torej niti polovico tega, kar zahteva znani prof. Lehmann za vsakega prešiča. Gotovo imajo na Nemškem manj plemenite živali, ki so veliko zunaj na prostem, da morejo toliko beljakovin porabiti. Uspeh seveda ne odgovarja dragi krmilnik. Taka hrana je za nas potratna. Se doječe svinje dobijo pri meni le 100 gramov beljakovin na dan.

Glavna krma je pri nas vedno pesa in sicer izboljšana krmilna pesa — primus, ki ima 8 do 9 odst. in večih tudi do 12 odstotkov sladkorja v sebi. Pesa mora vsak kmet sejati, kolikor največ more in sicer pesa, ki ima dosti sladkorja v sebi, ker le taka je dobra za rejo in pitanje. Jaz in moj sin sva storila — kar je bilo mogoče. Ko sva spoznala, da pesne vrste, ki se navadno prodajajo, prešičem niso dale dobre krme, sva jo skušala izboljšati. Uspeh naju je prav iznenadil. Sin je spisal knjigo o obdelovanju pese in o najboljšem krmiljenju z njo. Zdaj imamo lastno izvrst-

pot, kakor izgubljeni sin, ki je v svoji veliki revščini in bedi zopet našel pot do svojega dobrotljivega očeta.

Nikakor pa ne smemo misliti, da je vsak že za to grešnik, če ga Bog obišče s trpljenjem; kajti tudi v tem oziru nas sveta vera uči tolažljive resnice.

Bog pošlje trpljenje tudi pravičnim, da jih skuša in poveča zasluženo za nebesa. Bog se hoče prepričati, ali mu bodo pravični tudi v trpljenju in nesreči ostali zvesti in stanoviti. Pravični morajo v stiskah in nadlogan pokazati, ali njihova pobožnost res prihaja iz čiste ljubezni do Boga.

Vojaki! Poglejte si pobožnega Joba. Bil je pravičen, kakor ga ni bilo na zemlji. Bog mu pošlje veliko skušnjo: vzame mu vse — otroke, bogastvo in nazadnje še telesno zdravje. Hudobni duh je bil prepričan, da Job v teh orozih nesrečah ne bo ostal zvest Gospodu. Vendar Job ni preklinjal Boga, temveč se je popolnoma udal v voljo božjo in s tem pokazal, da je Boga bolj ljubil, kakor vse drugo na svetu. Obenem pa si je z voljnimi prenašanjem od Boga mu naloženih križev in težav tudi povečal zasluženo za nebesa.

Ravno isto opazujemo v posebni meri na Mariji. Z največjo popolnostjo in svetostjo je vedno služila le Bogu. Pa Bog ji je pošiljal kljub temu trpljenje za trpljenjem. Sedem mesev žalosti in bridkosti je prebodo Marijino srce; zato jo sv. Cerkev v litanijah z vso pravico nazivlje Kraljico mučencev. Kes Marija je šla „po mnogih nadlogah v božje kraljestvo“ (Dj. ap. 14, 21) in si je ravno s trpljenjem zaslužila najvišjo čast in slavo med svetniki v nebesih.

Krščanski vojaki! Tudi vi ste dozdej zvesto služili Bogu; pa Bog vam je kljub temu naložil težko breme vojnih križev in težav. Naj vas pri tem tolaži

ne vrsto — primus — ki z njo zalagava skoro vso Češko. (Ta pesa je podobna valjasti ekendorfski. In kdor bi jo želel naročiti, naj kar piše na zgornji naslov.) Boljše pese gotovo ni mogoče dobiti. Brez primusa bi v prešičereji ne napredoval veliko.

Moje krmiljenje prešičev dokazuje, kako neumno je trdilo, da prešič uživa preveč človeške hrane, in da je nevaren prehrani ljudstva. Mojih krmil ne bi jedel prav nobeden človek, ko bi imel še tako hudo lakoto.

Izmed vseh živali porabi najboljšo prešič pesa, ki ima veliko vode v sebi. Za dobro rast potrebujejo prešiči tudi suhih, mineralnih (rudninskih) in organskih snovi. Te snovi se jim morajo dati v suhi krmil. To je potrebno za prebavljanje in za zdravje. V ta namen rabim z najboljšim uspehom lucerno. Po leti krmim vedno pokošeno lucerno, navadno drobno zrezano, kakor zdaj pesa. Po zimi pa krmim posušeno lucerno. Seveda bi prešiči ne uživali kar take detelje. Dobil sem torej iz Hamburga poseben mlin. Lucerno prav dobro posušim in na tem mlinu v moko izmeljem. Znanprej bom prav vso lucerno mlet, ker so se mi dosedaj izkušnje izvrstno obnesle. Ravno do tega prepričanja so prišli Amerikanci, ki zelo rabijo to zmleto lucerno. Strokovnjaki pravijo, da ima ta zmleto nemška detelja več redilnih snovi v sebi, kakor otrobi. Lucerna je torej kraljica vseh krmilnih rastlin, pesa pa kraljica gomoljev. Če se ti kraljici skupaj prav rabita, bodo prešiči lepi, kmet pa trden. — Lucerna ne daje le suhe organske snovi, ampak tudi apno, rudnine in dušik. Lucerna nima sladkorja, tega ima pesa v izobilju; posušena lucerna nima soka, tega ima zopet pesa. Tako se ti dve rastlini najboljše izpopolnjujeta.

Če se to dobro porabi, se mora iz malega posestva prav veliko prešičev prerediti.

Se nekaj posebno povdarja g. Batik. Za zdravje prešičev je neobhodno potrebno toplo ležišče, torej obilo stelje. Prešiči lažje pogrešijo dobro krmo, kakor dobro ležišče. Marsikdo ima hrome in bolne prešiče. Vzrok je navadno slaba stelja.

Sicer se bo pa izplačalo, prešiče rediti, ker zelo že primanjkuje masti.

To so dobički!

Mnogi dandanes zavidajo kmeta, ker lahko svoje pridelke malo boljše proda kot pred 5. ali 10. leti. Kmet bi dandanes ne smel imeti malo boljsega stališča in bi se moral mučiti samo z dolgovi, obrestmi, davki itd.

Ako pogledamo računsko zaključke velikih tovarn, bank itd., vidi se, da izkazujejo ti zavodi in ta podjetja naravnost ogromne dobičke. Tako n. pr. izkazuje Bergmanova tovarna usnja v Novem Bičevu na Češkem za leto 1916 čiste ga dobička 600 tisoč K, t. j. 40 odstotkov na delniško glavnico. To podjetje je dolga leta pred vojsko izkazovalo v svojih računih izgubo in ni razdeljevalo nikake dividende. Za časa vojske se je naenkrat uvrstilo med podjetja, ki so si iz vojskinih razmer nakovala na tisoče in tisoče zlatnikov. Od čistega dobička po 600.000 K je tovarna 473.000 K porabila za križje prejšnjih izgub, poleg tega pa je še razdelila med svoje delničarje čistih 127.587 K. Letni račun za leto 1915 je še zanimivejši. Tovarna je dosegla celo 1.255.407 K čiste ga dobička, tako, da se je glavnica, ki je po-

misel, da Bog s trpljenjem samo skuša vašo stanovitost v dobrem in vam obenem ponuja priložnost, pomnožiti si zasluženo za nebesa.

Da pa bodo križi in težave za vas res zaslužljivi, morate jih potrpežljivo nositi, uđani v voljo božjo. Treba se je v stiskah in nadlogah ravnati po nauku modrega Siraha, ki pravi: „Nosil, kar ti je Bog naložil; skleni se z Bogom in potrpi . . . Vse, kar se ti prigodi, sprejmi, in prenašaj bolečine ter imej potrpljenje v svoji ponižnosti“ (Sir. 2, 3, 4). Zgled prave uđanosti v voljo božjo naj vam bo trpeči Job, ki je pri vsaki nesreči in izgubi, katera ga je zadela, zaklical: „Gospod je dal, Gospod je vzel: kakor je Gospodu dopadlo, tako se je zgodilo; bodi čiščeno Gospodovo ime“ (Job. 1, 21). Vojaki! V najhujših bolečinah pa se spomnite trpečega Jezusa na Olski gori. Naš Zveličar je tam imel pred svojim duhom vse trpljenje, ki mu ga je namenil Bog. Njegova človeška narava se je tresla pred tem groznim trpljenjem, in prosil je svojega nebeskega Očeta, da odvzame grenki kelih trpljenja od njega; pa svojo popolno uđanost v voljo božjo je pokazal s tem, da je pristavil besede: „Pa vendar ne, kakor jaz hočem, ampak kakor ti“ (Mat. 26, 39).

Ganljiv vzgled potrpežljive uđanosti krščanskega vojaka v božjo voljo nam pripoveduje Bernhard Dühr iz D. J. v svojih „Vojnih zgledih“. V temnem gozdu so našli težko ranjenega vojaka Viljema B., ki je že pet dni ležal tam brez vsake pomoči in hrane. Komaj so ga prenesli v bolnišnico, je umrl. Imel je pri sebi bilježnico. V to je še v zadnjih urah svoje ga življenja s tresočo roko zapisal nekatere stavke, iz katerih posnamemo, da so njegove misli vedno bile pri Bogu. On piše: „Ker je volja božja, da umrjem, zato velja moj zadnji pozdrav ljubemu Bogu. Zadet od sovražne krogle, ležim že pet dni tukaj in si ne morem pomagati. Umrjeti bom moral gladu. Več-

ložena v podjetje (1% milijona K) obrestovala celo po 85%. To je dobiček, ki nekaj pomeni, a nam tudi pove, zakaj je usnje tako drago. Kedaj pa se je v kmetijstvu kaka stvar, kak pridelek tako izobno izplačal? Poslanec Simon je v nemškem državnem zboru nedavno povdarjal, da so se v Nemčiji cene obnavalu dvignile do 400% že v prvih mesecih vojske in radi neprimerne visokih cen za vojaške čevlje se je ljudstvu (splošnosti) preveč odvzelo in podražilo ljudske potrebščine. Neka tovarna usnja v Monakovem je v letu 1915 dosegla dobiček poldruga milijona, dočim je prejšnje leto znašal dobiček „samo“ 191.000 mark. Dividenda se je povzdignila od 4 na 30%. Tovarna v Strassburgu pa je povzročila svoj dobiček kljub visokim odpisom od 1.200.000 mark na osem milijonov mark. Usnjarna v Norimberku pa je pri svoji obratni glavnici 400.000 mark zaslužila v letu 1915 celo 430.000 mark, to je: 110% čistega dobička! Mi nimamo pri rokah računskih zaključkov velikih avstrijskih in ogrskih tovarn, a dobiček Bergmanove tovarne nam je dokaz, da so vsi veliki, večinoma židovski bogataši v vojskinem času na račun ljudstva in splošnosti s podražjenjem usnja, podplatov in čevljev nagromadili velikanske dobičke.

Dobički pa niso izredno veliki samo pri usnjarski stroki, ampak tudi druge tovarne, ki proizvajajo druge ljudske potrebščine, izkazujejo naravnost odrske preostanke. Zadnje dni so poročali časniki naslednje: Ogromen dobiček je napravila v minulem letu delniška družba Fr. Odkolek, parni mlin in tvornica kruha v Visočanih blizu Prage. Pri delniški glavnici poldruga milijona kron je dosegla ta družba 871.285 K čistega dobička, kar znaša 53,75 odstotkov. In ta dobiček je napravila pri najpotrebnejšem živilu širokih slojev, pri kruhu. — Tvornica za čokolado v Kraljevih Vinogradih pri Pragi A. Marschner je „zaslužila“ v letu 1915 čistih 369.038 K (v letu 1914 pa „samo“ 139.779 K). Upravni svet je sklenil, da bode razdelil 13% dividendo, t. j. 26 K na akcijo. V prejšnjem letu je znašala dividenda 6,5%, t. j. 13 K. — Svinska tovarna ruma in likerjev izkazuje po poročilih iz Pešte pri glavnici 1.200.000 K skupaj 2.289.000 K čistega dobička, t. j. 190%. — Velika ogrska čevljarska tovarna „Turul“ v Temešvaru, delniška družba, je napravila leta 1915 1,562.546 K čistega dobička. Iz tega se bo izplačala 15% dividenda, javne in tihe rezerve se bodo dobro podprle, 590.939 K se prenese na novi račun. Ob enem je sklenil občni zbor, da zviša akcijski kapital za 1.000.000 K na ta način, da se vzame iz posebnega rezervnega fonda 750.000 K in razdeli delničarjem brezplačno 3750 delnic in sicer tako, da odpade na vsake štiri stare delnice po ena nova. Ker ima delnica 200 K stalne in 400 K spreminjajoče vrednosti, pomenjajo 4 podarjene delnice 1600 K darila ali 800% posebno dividendo. Vojna nese! — Na občnem zboru zapadnočeškega rudniškega društva so sklenili, da razdele od čistega dobička v znesku 3.474.100 K 13% dividendo (lani 11%), 290.059 K se prenese na novi račun. — Delniška družba avstrijske petrolejne industrije je delala leta 1915 tako sijajne kupčije, da bo izplačala 50% dividendo (leta 1914 samo 10%).

V očigled takim dobičkom v teh težkih časih bi bilo pač popolnoma na mestu, da bi se ganila naša finančna oblast, predno bo prepozno. Kje je davek na vojne dobičke?? Široki sloji naroda nosijo možato in z obudovanja vredno požrtvovalnostjo sile in nad-

krat sem prosil Gospoda pomoči. Bog mi pomoči ni poslal, pa jaz ostanem kljub temu zvest svojemu Bogu in ne tožim, če mi je naklonil tudi smrt. Na svidenje tukaj na zemlji ali pa v nebesih!”

Vojaki! Kakor ta vaš tovariš, tako se tudi vi uđajte popolnoma v voljo nebeskega Očeta. Če ti je Bog določil tudi smrt, sprejmi jo udano iz njegovih rok, rekoč: „Jezus, tebi živim; Jezus, tebi umrjem; Jezus, tvoj sem živ in mrtev. Naj se zgodi v vsem volja Gospodova!”

Slovenski vojaki! V nešteti bojih že ste junaško zrlj smrti in niste se ustrašili najhujšega ognja! Zadenite tudi križe, ki vam jih pošilja ali dopušča Gospod, junaško na svoje rame in nosite jih možato, kakor nekaj svetih mučeničev. Mučence so trpinčili na najraznovrstnejše načine. Razpenjali so jih na natezavnice, da so se udje ločili od udov, pekli so jih na razbeljenih raznjih, kakor sv. Lovrenca; bičali so jih z železnimi verigami, trgali so jim meso z živega telesa, žgali jih z razbeljenim železom, polivali jih s smolo, povežali v slamo in potem sežgali, da so kot žive baklje razsvetljevali nočno temo, pribijali jih na križe, kuhali jih v razbeljenem olju, in počenjali vse druge grozovitosti z njimi. Pa vse te muke so mučeničev prenašali možato in junaško ter brez vsega godrnjanja. Prepevale sv. pesmi so šli v smrt in so bili veseli, da so smeli trpeti za Jezusa.

Kakor mučeničev Kristusovi, tako storite tudi vi, krščanski junaki! Sprejmite iz bežjih rok udano vsakovrstne križe in bridkosti ter jih prenašajte potrpežljivo in možato brez mrmranja, brez godrnjanja in brez preklinjanja. Z uđanostjo v trpljenju zaostite za svoje grehe, s potrpežljivostjo v križih in težavah si nabirajte in množite dan za dnevom zasluge za nebesa ter si spletajte nevenljivi venec nebeske slave.

Prof. A. Jerovšek.